Regional Refugee Response for the Ukraine Situation | Moldova

EVALUAREA PARTICIPATIVĂ 2025

Prezentare generală a concluziilor din trimestrul 2

INTRODUCERE ȘI METODOLOGIE

În 2025, evaluarea participativă a trecut de la un exercițiu periodic la unul continuu, realizat în colaborare cu partenerii UNHCR și membrii Grupului de lucru pentru responsabilitatea față de persoanele afectate. Discuțiile în grupuri focus cu persoane strămutate forțat de diferite sexe, vârste, cu dizabilități și din alte medii sunt organizate în mod regulat în întreaga țară, inclusiv pe malul stâng al râului Nistru.*[1]* Pentru a asigura un răspuns prompt și bazat pe date la nevoile și provocările refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor, au fost elaborate fișe informative trimestriale și un tablou de bord interactiv, care sunt actualizate într-o modalitate continuă.*[2]*

Între aprilie și iunie 2025, au fost organizate 20 de discuții de grup focus cu 126 de participanți, dintre care 79 % erau femei și 21 % bărbați. Opt discuții de grup focus au implicat refugiați adulți.*[3]* Trei s-au axat pe persoanele cu dizabilități, două pe tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 29 de ani, două pe solicitanții de azil ucraineni și non-ucraineni și una pe apatrizi. Două discuții au avut loc exclusiv cu participanți romi de pe ambele maluri ale râului Nistru. O discuție de grup a fost organizată cu îngrijitori de copii cu tulburări de dezvoltare, iar alta cu activiști refugiați non-ucraineni. Jumătate din discuțiile de grup au fost organizate în centrele de cazare pentru refugiați din nordul și centrul Moldovei, iar celelalte au implicat participanți care locuiau în locuințe private sau erau găzduiți de familii locale, în special pe malul stâng.*[4]*

CONCLUZII PRINCIPALE

Participanții au continuat să-și exprime dorința de a se integra în societatea moldovenească, în concordanță cu concluziile din trimestrul 1. Discuțiile din trimestrul 2 au evidențiat obstacole structurale persistente în calea integrării, printre care dificultăți lingvistice, acces limitat la servicii și oportunități esențiale, precum asistență medicală, educație, locuri de muncă și informații, precum și deconectare culturală. Refugiații care locuiesc în centrele de cazare pentru refugiați sau în regiunile rurale, în special în nordul și sudul țării, au raportat mai puține oportunități de integrare din cauza accesului limitat la cursuri de limba română și la activități comunitare. În timp ce tinerii au avut tendința de a se adapta mai ușor, celelalte grupuri au experimentat o izolare mai mare. În comparație cu trimestrul 1, participanții au raportat un sentiment crescut de alienare, în special în rândul romilor și refugiaților apatrizi, precum și al solicitanților de azil ucraineni și non-ucraineni, care au descris oportunități limitate de integrare.*[5]* Participanții adulți care închiriază apartamente private în regiunea centrală au raportat o integrare mai bună acolo unde erau disponibile sprijin comunitar, cum ar fi accesul la activitățile centrelor de servicii comunitare și oportunități de voluntariat.

[1] https://emergency.unhcr.org/protection/protection-principles/age-gender-and-diversity-agd.

[2] Microsoft Power BI – Q1 Findings.

[3] Some Roma people were present in five FGDs and some older persons were present in 2 FGDs.

[4]eyJrIjoiZTY0NDg2MzYtYTFlZC00MGQwLWI3MDgtZDAyNjM5OTg1ZGVjIiwidCI6ImU1YzM3OTgxLTY2NjQtNDEzNC04YTBjLTY1NDNkMmFmODBiZSIsImMiOjh9

[5] It is possible that these differences reflect the perspectives of different individuals consulted in Quarter 2, rather than a shift in sentiment over time.

Provocările de natură legală au rămas constante în trimestrul al doilea în rândul solicitanților de azil ucraineni și non-ucraineni și al apatrizilor. Acestea au fost legate de valabilitatea scurtă a documentelor de azil, care a limitat accesul la locuri de muncă și la asistență medicală. Unii solicitanți de azil non-ucraineni au raportat dificultăți în regularizarea șederii lor, în ciuda faptului că locuiau în Moldova de mai mulți ani. Apatrizii, în special romii și cei născuți pe malul stâng al râului Nistru, au continuat să se confrunte cu obstacole legate de înregistrarea nașterii și de lipsa documentelor de identitate moldovenești. Aceste probleme au fost mai pronunțate în zonele rurale și în apropierea liniei administrative teritoriale.

Provocările legate de locuințe s-au accentuat în trimestrul al doilea. În toate profilurile, mulți participanți care locuiesc în sud și nord au raportat o deteriorare a accesibilității și a nesiguranței în ceea ce privește contractele de închiriere. Închirierile informale erau frecvente, adesea fără contracte oficiale sau protecție, ceea ce creștea riscul de evicție. Rapoartele privind evicția fără preaviz au devenit mai frecvente. În comparație cu trimestrul 1, nemulțumirea față de relocările în centrele de cazare temporară (RAC) a crescut, împreună cu plângerile privind infrastructura precară din aceste centre și costurile ridicate ale utilităților pentru cei care închiriază un apartament. Refugiații romi și solicitanții de azil nou-sosiți care depind de sprijinul umanitar au avut dificultăți în a-și asigura o locuință stabilă din cauza discriminării și a resurselor financiare limitate.

Accesul la asistență medicală a continuat să varieze semnificativ în funcție de statutul juridic și de localizarea geografică a persoanelor. Participanții care locuiau în zone rurale, inclusiv în centrele de cazare pentru refugiați din mediul rural, au raportat acces limitat la medici de familie și distanțe mari de parcurs până la farmacii și spitale. Solicitanții de azil și apatrizii au continuat să fie privați de asistență medicală gratuită sau au fost obligați să plătească pentru servicii. Rapoartele privind atitudinile negative ale personalului medical au devenit mai frecvente, în special față de persoanele de etnie romă și persoanele cu dizabilități. Au fost semnalate pe scară largă obstacole în ceea ce privește transportul, în special conexiunile limitate sau inaccesibile ale transportului public între zonele rurale și centrele de cazare și centrele urbane, precum și sprijinul insuficient pentru afecțiunile cronice și de sănătate mintală. Refugiații din nord și de pe malul stâng al râului Nistru s-au confruntat cu cele mai mari dificultăți în accesarea îngrijirii medicale specializate, în timp ce refugiații din mediul urban au raportat un acces mai bun la asistență medicală în general.

Constatările din trimestrul 2 au confirmat observațiile din trimestrul 1, potrivit cărora refugiații de toate profilurile nu aveau în continuare o imagine clară asupra drepturilor lor și aveau un contact limitat cu asistenții sociali. Mulți participanți și-au exprimat confuzia cu privire la tipurile de servicii sociale disponibile, criteriile de eligibilitate și modul de accesare a sprijinului. Participanții au raportat în mod constant că nu primeau sprijin sau că nu știau cum să îl solicite. Au apărut noi îngrijorări cu privire la inconsistențele în distribuirea ajutorului. De exemplu, confuzia cu privire la eligibilitatea pentru vouchere în sud a dus la neîncredere și dispute. Adulții și persoanele cu dizabilități din centrele de cazare pentru refugiați au continuat să se simtă în mare măsură excluși de la asistența socială acordată de stat. Persoanele de etnie romă și îngrijitorii copiilor cu tulburări de dezvoltare s-au confruntat cu cele mai mari obstacole. Persoanele de etnie romă nu au avut adesea niciun contact cu asistenții sociali și nu erau la curent cu sprijinul disponibil, bazându-se în schimb pe mediatorii comunitari; îngrijitorii s-au confruntat cu proceduri complexe și cu lipsa unor orientări clare privind modul de accesare.

Necesitatea de a beneficia de asistență financiară a rămas larg răspândită în toate grupurile. Cu toate acestea, discuțiile din trimestrul al doilea au evidențiat îngrijorări mai mari cu privire la reducerea cuantumului asistenței și la stresul cauzat de procedurile de verificare. Aceste provocări au fost deosebit de pronunțate pe malul stâng al râului Nistru.

Refugiații au raportat că au ratat programările pentru verificare din cauza problemelor de transport, în special atunci când au fost nevoiți să se deplaseze la Chișinău, comparativ cu perioada în care Centrul de servicii comunitare era operațional în Orhei. Drept urmare, unii participanți cu dizabilități au recurs la strategii de adaptare, cum ar fi reducerea consumului de alimente sau renunțarea la medicamente, în special în rândul celor cu boli cronice sau nevoi alimentare speciale.

Mai mulți adulți au raportat că copiii lor frecventau școlile din localitate. Cu toate acestea, barierele lingvistice și hărțuirea au persistat în sudul Moldovei, atât în mediul rural, cât și în cel urban, afectând în special copiii romi și copiii cu tulburări de dezvoltare. Educația incluzivă a rămas limitată: unii părinți au ales să își mențină copiii înscriși la școala online ucraineană din cauza dificultăților lingvistice și a sprijinului local insuficient, în special a absenței orelor de limba română și a profesorilor de sprijin din școlile din Moldova. Îngrijitorii copiilor cu tulburări de dezvoltare au subliniat lipsa activităților extracurriculare adaptate nevoilor copiilor, în timp ce tinerii participanți au remarcat oportunități insuficiente de formare profesională.

Barierele în calea ocupării forței de muncă au rămas semnificative. Ca și în trimestrul 1, problemele legate de documentație (pentru solicitanții de azil), starea de sănătate, barierele lingvistice și responsabilitățile de îngrijire au fost cele mai frecvente obstacole. Tinerii și bărbații din zonele urbane au găsit ocazional locuri de muncă neoficiale, în timp ce persoanele în etate, refugiații de etnie romă și îngrijitorii au avut dificultăți în găsirea unor oportunități de angajare. Valabilitatea redusă a documentelor de azil a rămas o limitare cheie în accesul la oportunități de angajare pentru solicitanții de azil. Participanții care locuiau în centrele de cazare pentru solicitanții de azil au solicitat formare profesională accesibilă și sprijin în găsirea de oportunități de angajare care să nu necesite cunoașterea limbii române. Conștientizarea programelor existente de incluziune pe piața muncii a crescut, însă accesul la acestea în zonele rurale a rămas limitat.

> **Un adult din mediul rural:** *„Salariile sunt foarte mici în Moldova, dar dacă nu ai nimic, te duci și lucrezi pentru orice sumă de bani”.*

Majoritatea participanților au obținut informații în principal prin intermediul rețelelor sociale, cum ar fi Facebook, Telegram, WhatsApp și grupurile Viber. Reprezentanții ONG-urilor și angajații ONU au fost menționați de obicei ca surse de informații de încredere. Discuțiile din trimestrul 2 au relevat faptul că multe persoane în etate, persoane cu dizabilități, romi și apatrizi se simțeau din ce în ce mai excluși de la accesul la informații din cauza accesului limitat la dispozitive și a competențelor digitale. Această dificultate digitală le-a împiedicat capacitatea de a se informa. Deși gradul de conștientizare a mecanismelor de reclamație s-a îmbunătățit față de trimestrul 1, participanții la discuțiile de grup din diverse medii și-au exprimat îngrijorarea cu privire la lipsa de răspuns și de urmărire a feedback-ului transmis anterior. Mulți participanți au raportat că au depus plângeri, în special cu privire la procesul de verificarea pentru a benificia de asistență financiară, dar nu au primit niciun răspuns. Tinerii participanți au menționat în mod specific că liniile telefonice de asistență/linia verde nu răspundeau și erau neprofesionale. Participanții din mediul urban au raportat, în general, un acces mai bun la informații exacte și actualizate.

Deși coexistența a rămas în general pașnică, o integrare mai profundă a continuat să fie inaccesibilă pentru mulți participanți. Refugiații romi au raportat cele mai ridicate niveluri de discriminare, în special în școli și la locul de muncă. Participarea la evenimentele comunitare a rămas limitată în ambele trimestre, deși tinerii și adulții din mediul urban au avut o interacțiune mai mare cu comunitățile gazdă. Locuitorii din centrele de

cazare pentru refugiați au interacționat în principal cu alți refugiați, în timp ce cei care locuiau în locuințe închiriate au avut mai multe oportunități de interacțiune informală cu comunitatea gazdă prin cumpărături sau servicii locale. În comparație cu trimestrul 1, discuțiile din trimestrul 2 au evidențiat o creștere a suferinței psihologice legate de strămutarea și excluderea prelungite, mulți participanți descriind sentimentul persistent de a fi „străini permanenți", în special în rândul apatrizilor și al persoanelor strămutate pe termen lung.

Celebrarea tradițiilor Ucrainei la Ziua Ucrainei Eveniment organizat de Congresul Național al Ucrainienilor din Moldova

PAȘII URMĂTORI

- Asigurarea accesului incluziv la asistență financiară pentru toți refugiații eligibili, indiferent de locație sau schimbări administrative.
- Creșterea gradului de conștientizare cu privire la oportunitățile de angajare în zonele rurale, în special în centrele de cazare pentru refugiați.
- Consolidarea mecanismelor de feedback și a sistemelor de reclamații pentru a se asigura că refugiații primesc răspunsuri și că se ia măsuri în urma sesizărilor transmise.
- Intervenția unui mediator rom pentru a sprijini referirea de caz și a facilita soluții în sectorul sănătății, în special în cazurile de discriminare.
- Îmbunătățirea accesibilității și frecvenței limbii române pentru a sprijini integrarea.